

1096

Jov Ldenko

GORENJSKI

PIONIR

SEPTEMBER

1944

IZDAJA POZSM ZA GORENJSKO

BRATJE V KOLO SE VSTOPIMO

Bratje, v kolo se vstopimo,
roke, srca k zvezi zdaj!
In pri Slavi prisezimo
ljubav si na vekomaj.

Ena mati nas rodila,
ena mati nas redi,
da, Slovenija, mamka mila,
vse v ljubezni nas goji.

Naj je Soča nas zibala,
dravski ali savski tok,
vendar le v Sloveniji stala
zibka vseh je nje otroki!

Torej v kolo se vstopimo,
roke, srca k zvezi zdaj!
Glasno tu si prisezimo
ljubav bratsko vekomaj!

S. Gregorčič

"Bog živi vse Slovence
pod streho hiše ene!"

SIMON GREGORČIČ

15. oktobra bomo praznovali stoletnico rojstva velikega pesnika Simona Gregorčiča.

Kdo je bil Gregorčič?

Sin revnih kmečkih staršev, ki se je rodil na Primorskem. Vso svojo veliko nadarjenost je posvetil slovenskemu narodu. Zlagal je tako lepe pesmi, da so ga imenovali "Goriški slavček".

Vse življenje je mnogo trpel. Slovenski narod so tlačili tuji mogotci - Nemci. Ljubil je svoj narod, ljubil je vse tiste, ki so jih preganjali in teptali, zato jim je prerokoval lepšo in boljšo bodočnost. V njegovih pesmih je želja po svobodi, želja in trdno prepričanje v zmago Slovencev in Slovanov.

Njegove pesmi so tako lepe, da jih je narod najraje čital; njegovo ime pa tako slavno, da ga pozna vsak Slovenec. Po njem je dobila ime tudi ena izmed naših zmagovitih brigad.

NAŠA VOJSKA POUŠOD ZMAGUJE

To pot je učiteljica prinesla zemljevid v razred. Vprašala je pionirje, če kdo to pozna.

Oglasil se je Mihec: "Tak papir sem že videl pri očku, ki je partizan. Na njem so narisane dežele in kraji. Velikokrat je gledal očka na tak list, posebno, kadar je imel radio-poročila."

"Ali kdo ve, kaj je na tem zemljevidu narisano?" Vpraša učiteljica.

Janko, ki je že malo večji in je že marsikaj videl, se ojunaci: "To je zemljevid Jugoslavije."

"Da, to je zemljevid Jugoslavije. Ali opazite kaj posebnega na zemljevidu?" Povprašuje učiteljica.

Tone se dvigne iz klopi: "Reke so narisane in mesta." Joško pa ima bistro oči in vpraša: "Zakaj pa so te črtice na zemljevidu?"

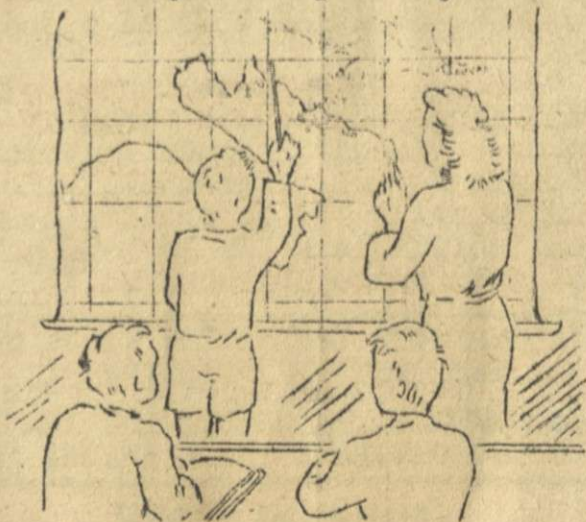
"Vidite otroci, radi tega sem vam prinesla zemljevid, da ga vam bom razložila", odgovori učiteljica. "Na tem zemljevidu so zabeležene slavne zmage naše partizanske vojske."

"Aha, jaz že vem!" Se oglasi Stanko. "One črtice pomenijo, kje so že naši."

"Da", odvrne učiteljica. "Požrešni Nemci so zasedli vso našo domovino. Vse, kar so mogli, so pokradli in odpeljali. Požigali naše vasi, pobijali so naš narod kakor živino."

"Zato pa so šli naši očtje v hribe in so zgrabili za puške, da preženejo krvoločne tujce", zakliče vneta Mihec. "Mamica mi jo to povedala."

"Prav si rekel Mihec", odvrne učiteljica. "To sem vam hotela povedati in pa vam pokazati, koliko naše zemlje so naši hrabri partizani že osvobodili in kje se zopet čuje naša beseda."

"Gotovo se v teh krajih, ki so zaznamovani, prav tako zbirajo pionirji v šoli in se uče v svojem jeziku", mčni Ančka.

"Povsod, kjor čuva naša vojska naše kraje pred sovražnikom, se zbirajo pionirji v šolah in se uče", odvrne učiteljica. "Pogledjmo malo bolj natančno zemljevid! Kaj še opazite?" vprašuje učiteljica.

"Jaz vidim, da je veliko več črtane zemlje, kakor pa nečrtane", se odreže Alenka.

"Naši partizani so močni in pogumni; veliko več kakor polovico naše države so oni sami z lastno močjo osvobodili", ji odvrne učiteljica. "Poiščite na zemljevidu Banja Luko! Vidite, to mesto je bilo silno utrjeno. Več tisoč nemških vojakov in domačih izdajalcev je branilo to mesto, pa so se le morali udati naši vojski", pojasnjuje učiteljica.

"Tako bodo vsa naša mesta osvobojena in kmalu bomo videli svoje očete, ki bodo prišli s slavo ovenčani domov", vzklikne Miha.

"Prav praviš", odvrne učiteljica. "Naša vojska je res slavna. Vsi narodi občudujejo naše partizane, ki so pokazali vsemu svetu, kaj zmora ljubezen do domovine v zvezi z junaškim srcem."

"In še nekaj vidim", vzklikne Jožko. "Črtice so tudi pokončne, kaj to pomeni?"

"Tam pa so že naši mogočni zavezniki, ruska Rdeča Armada, ki je pregnala Nemce iz Bolgarije in Romunije ter že prodira po Madžarski", mu pojasni učiteljica. "Kmalu bomo doživeli dan, ki ga vsi tako težko pričakujemo."

PIONIRJI, SHRANITE ZEMLJEVID, KI JE PRILOŽEN V TEJ ŠTEVILKI "PIONIRJA"!

SPROTI ZAZNAMUJTE NA ZEMLJEVIDU VSA MESTA, KI JIH DNEVNO OSVOBAJA NAŠA HRABRA VOJSKA!

PIONIRJI

Slovenski narod je napol vse sile za zmago. Tudi pionirji sodelujemo v borbi. Čeprav nima-

mo pravih pušk, se borimo in pomagamo naši vojski. Čas je dragocen. Naša hrabra vojska nam je omogočila, da smo dobili svojo šolo. nadoknadimo, kar smo tri leta zamudili. Hiteti moramo! Povsod, kjerkoli je naša šola peljimo tja še one, ki so ostali doma. Slovenski pionir mora bistrirati svojo pamet. Učiti se moramo, tako hoče naš Tito. S tem doprinesimo delež k naši borbi.

— VSI V NAŠO ŠOLO! —

PIONIRJI PIŠEJO RDEČI ARMADI

HRABRI RDEČI ARMADI!

Z VELIKIM VESELJEM SMO SPREJELI VEST, DA STE PRIŠLI DO NAŠE MEJE. NAŠA ZMAGOVITA VOJSKA POD VODSTVOM MARŠALA TITA VAM JE PRIHITELA NAPROTI. SOVRAŽNIK JE NI MOGEL ZADRŽATI. NAŠA VOJSKA BO SKUPNO Z VAMI STRLA NEMŠKEGA OSVAJALCA. KMALU BOMO SVOBODNI.

ŽIVELA RUSKA RDEČA ARMADA!

ŽIVELI ZAVEZNIK!

SMRT FAŠIZMU SVOBODO NARODU!

PIONIRJI

ŽIVEL NAŠ MARŠAL TITO!

NE MARAJO NEMŠKIH ŠOL

"Hoj, Cena, kam pa ti?"

"V vašo vas!"

"Ali groš v šolo? Danes smo jo že imeli."

"Škoda, bom pa drugič prišel. Jo pa nekaj drugega, ali ste morda že slišali", je skrbno povprašal Cena.

"Ne, kaj pa takega", je bil radoveden Nacek. Cena ga je potegnil na travo in mu prišel pripovedovati. "Nemci so sprevideli, da nihče ne mara njihovih nemških šol. Zvedeli so, da imamo mi svoje slovenske šole in da smo mi pionirji vsi zelo navdušeni zanje. Kar nenadoma pa so zatrobili v svet, da bodo oni odprli šole v slovenskem jeziku."

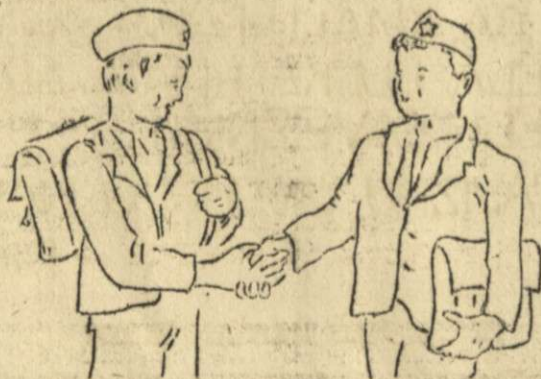
"Kaj", se razjezi Nacek. "S tem hočejo preslepiti naše tovariše. To jim moramo prepročiti. Kaj je storila pionirska četa?"

"Obvestili smo vso, ki bi bili prisiljeni to šolo obiskovati", je povedal Cena.

"Kaj so rekli?"

"Nobeden ne bo šel v to šolo."

"Tako je", je veselo pritrdil Nacek in stisnil tovarišu roko. "Podkurili bomo vsakemu, ki bi hotel na tih šolah poučevati. Saj smo celo Švabe napadli s kamenjem in s skalami smo enkrat ustavili vlak", je še zagrozil Nacek predno sta se ločila.

PIONIRJI MOBILIZIRAJO

Bolkov Francelj je zelo močan fant. Če ga pogledaš, se ti nehote vzbudi misel, da bi bil izvrsten borec v Narodno Osvobodilni Vojski.

Toda Bolkov Francelj misli drugače. Pretežko se mu zdi hoditi po gorah in dolinah, zasledovati sovražnika, ga uničevati in reševati domovino iz suženjstva. Raje dela v tovarni za okupatorja in tudi spi v tovarni, samo da bi se odtegnil mobilizaciji.

Francelj pride na proste dni večkrat domov. To je opazil obveščevalec pionirske čete Ivan in je to takoj sporočil svojemu komandirju.

Komandir je odločil: "Ti, Ivan, si postavljen za to, da stalno paziš, kdaj bo prišel Francelj domov in o tem takoj obvestiš pionirsko četo. Mi bomo Francelna mobilizirali in ga izročili partizanom."

Nekaj dni za tem je prišel Bolkov Francelj zopet domov. Pionir Ivan je svojo nalogo dobro izvršil. Cela četa je obkolila Francelnov dom. Komandir čete je s pionirjem Poldetom stopil v hišo k Francelnu in mu rekel: "Francelj, mobiliziran si! Vzemi svoje stvari in pojdi z nama!"

Francelj se je razjezil in kričal, da njega ne bo nihče mobiliziral, še najmanj pa otroci. Skočil je proti pionirjema, da bi ju pretepel. Ta dva pa sta pravočasno zbežala na prosto in komandir je dal povelje, da morajo zasede takoj streljati, če bi Francelj skušal uiti iz hiše.

In res se je takoj nato Francelj pojavil na vežnem pragu, ker se mu je mobilizacija zdela sumljiva. Za povelje pionirjev, naj se vrne takoj v hišo se ni zmenil. Zato so pionirji izstrelili nekaj rafalov iz svojih lesenih brzostrelk.

ZIVELA NAŠA ZMAGOVITA VOJSKA !

Takoj prva kroglja - precej debel kamen - je priletela na zid tik Francelrove glave. Francel je nameraval narediti izpad in prebiti obroč. Toda vsula se je tako gosta toča krogelkarnov proti njemu, da se je moral umakniti v vežo.

V tem času pa je že prišla partizanska patrula, katero je poklical obveščevalec pionir Ivan. Francelnu je bil zdaj vsak beg onemogočen. Partizani so ga mobilizirali.

Hrabre pionirje je za njihovo delo pohvalil komandant bataljona, ki se je ravno takrat zadrževal v bližini vasi.

PIONIRJI, PRIJAVITE VSE SKRIVAČE NAŠI OBLASTI
IN NAŠI VOJSKI !

POMAGAJTE NAŠI VOJSKI PRI MOBILIZACIJI!

VSE SKRIVAČE BO PO VOJNI OBSODIL NAROD

VOLITVE BODO

"Ali že veste, da bodo v naši vasi volitve?" Je vprašal pionir Janko svoje tovariše, ko je ves zasopel v zadnjem trenutku pritekel na zbor=no mesto.

"Kakšne volitve? Kdo bo volil? Ali bomo mi volili?" So spraševali pionirji vse vprek.

"Počakajte malo", je odgovoril pionir Janko, da vse razložim, potem boste videli, kdo bo volil in kakšne bodo volitve. Povem vam pa vnaprej, da mi ne bomo volili, ker smo še premajhni. Imeli bomo pa vseeno še prav velik delež pri volitvah. Ravnokar sem bil pri tovarišu Blažu, ..."

"Ta ti je pa gotovo veliko novega povedal - saj je sekretar okrajnega odbora OF", je Janka prekinil Jožek.

"Tako je", je rekel Janko. "Samo ne motite me, da vam vse do konca povem. Takole je povedal tovariš Blaž: Naša hrabra vojska vse povsod zmaga. Nemci bodo morali vsak čas zapustiti našo zemljo. Hiteti moramo, da pripravimo volitve. Našo narodno oblast bo izvolil narod sam. Mladina in žene bodo tudi volile in bodo tudi lahko izvoljene - pa naša vojska bo tudi volila."

"Potem bo pa moja mama tudi volila", je Mihec vpadel v besedo. "Pa moja tudi! Pa moja sestra tudi", so se pionirji oglašali vse vprek.

"Vsi bodo volili, samo mi ne bomo smeli", se je žalostno oglasil Pavle.

"Čeprav vi ne boste volili, boste vendar imeli veliko posla za pripravo volitev - takomi je rekel tovariš Blaž", je Pavleta potolažil Janko. Potem pa je nadaljeval: "Mi pionirji bomo raznašali po hišah volilne letake, te letake bomo lepili tudi povsod po oglasnih deskah in stenčasih. Po zidovih bomo pisali volilne parole, katere nam bo povedal tovariš Blaž."

"Pa tudi sami si bomo izmišljali parole", je rekel Mihoc. "Saj nas je zadnjič tovariš Blaž pohvalil, da so bili tisti napisi, ki smo si jih sami izmislili, najboljši."

"Še nekaj!" Se je zdaj že veselo oglasil Pavle. "Zastavice bomo delali in zelenje nabirali za vence. Jaz sem slišal, da je bilo na Dolnjem skem vse polno zastavic in vencev v volilni sobi."

"Tako jo!" je potrdil Janko. "Pa še nekaj. Med odraslimi bomo tudi agitirali, da bodo šli vsi na volitve. Pojasnjevali jim bomo, kako važne so volitve in kako velike koristi bomo imeli vsi od nove Titove Jugoslavije. Jutri bomo pa šli vsi na sestanek k tovarišu Blažu. On nam bo še vse bolj natančno povedal o volitvah in o našem delu pred volitvami. Mislim, da ste vsi za to."

"Vsi bomo prišli", so odgovorili pionirji enoglasno.

"Živel naš Tito! Živele svobodne volitve!" so vzklikali pionirji, ko so tekli v napad proti bližnjemu gozdičku.

PIONIRJI, POMAGAJMO S SVOJIM DELOM PRI VOLITVAH!

PIONIRJI TEKMUJEJO

Naše delo jeseni

Jesen! To je nekaj za naše pionirje. Res je, da imajo pionirji v vsch letnih časih polne roke dela. Spomladi so pomagali pri vsch delih na polju. Sadili so krompir, fižol in koruzo. Poleti so pomagali pri žetvi. Jesen pa je pionirjem že od nekdaj nudila vse polno zaposlitve.

Kaj šele letošnja jesen!

Očetje in starejši bratje so vsi odšli v našo vojsko. Oni s puško v roki branijo domovino. Kmalu bodo pomagali sovražnika in ga zavedno izgnali iz naše domovine.

Na domovih je zmanjkalo delovnih moči. Zato so pa pionirji podesetorili svoje sile. Za vsako delo zgrabijo. To je lepo in pohvalno. Naši pionirji se dobro zavedajo, da s svojim delom mnogo pripomorejo k zmagi in svobodi.

Pionirji škofjeloškega okrožja so v času od 20. avgusta do 26. septembra napravili 6.821 delovnih ur na polju

PIONIRJI, POMAGAJMO PRI DELU NA POLJU!

Krompir so kopali

"Tovariši, jutri bomo šli izkopat krompir Francetovi materi. Sama je ostala doma, tri sinove ima v naši vojski - eden od teh je že padel. Moramo ji pomagati." Tako je govoril Milan svoji pionirski četi.

Z veseljem so vsi pionirji sprejeli predlog. Komaj se je naslednji dan zaskvitelo, že je bila pionirska četa pri delu na njivi Francetove matere. Eni so kopali krompir z motikami, drugi z vilami, drugi so ga zopet pobirali v košarice in ga nosili na kupe.

Dvanajst pridnih rok se je sukalo na njivi.

Popoldne je pionir Tonček s konjem pripeljal voz na njivo. Z vozom so se pripeljale tri brhke pionirke Anika, Nežika in Minka. Se osem rok je zgrabilo za delo. Kar tekmovali so kdo bo znosil več polnih kešaric krompirja na voz. Kmalu je Tonček pripeljal poln voz krompirja na dvorišče Francetove matere. "Krompir sem vam pripeljal, mati", je ponosno z bičem v roki stopil v hišo.

"Odkod?" se je začudila mati. "Na vaši nji=vi smo ga izkopali. Vi sami ga ne morete, ker so vsi vaši v vojski. Še za dva voza ga bo", je povedal Tonček.

"Še en voz krompirja bo zadostovalo zame in za moja dva fanta, kadar se vrneta", je s sol=zami v očeh rekla Francetova mati in kar ni se mogla dovolj zahvaliti pridnim pionirjem.

"Ves ostali krompir pa peljite Tomaževčemu Andreju, da ga bo oddal naši vojski", je še naročila mati Tonču, ki se je z vozom odpravljala nazaj na polje.

Da bi videli kakšno navdušenje je zavládalo na njivi, ko je Tonček povedal naročilo. Še bolj so zgrabile za delo pridne roke. Ves krompir so odpeljali do večera z njive.

Veselo prepevaje so pripeljali tretji zvr=hano poln voz krompirja k Andreju.

"Od Francetove matere - za našo vojsko", je Andreju raportiral pionir Milan.

ZBIRAJMO HRANO ZA NAŠO VOJSKO!

Povelje izvršeno

Švabi so partizanom razdrli in uničili telefonsko linijo. Partizani so sporočili v vas, da nujnopotrebujejo novo žico.

Zaradi žice ni bilo prevelikih skrbi, saj jo je bilo še dovolj na zalogi. Toda, kako jo odpeljati iz vasi.

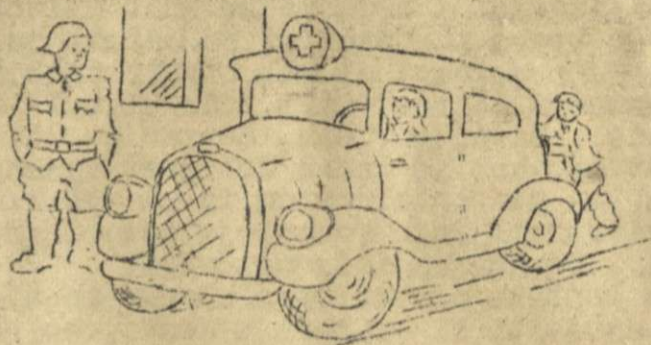

Švabska postojanka v vasi je močna in zelo stroga. Kontrolira vse izhode iz vasi. Vsak moški, vsaka ženska je sumljiva in se najstrožje kontrolira. Vsak voz se temeljito preišče, ko gre iz vasi in v vas. Nemogoče!

Tedaj se prejemalec naročila spomni pionirčkov. Takoj pokliče vodjo in mu da nalog Kmalu se opaža živahno življenje med pionirčki. Nekateri nosijo deske, drugi prinese žebelje, tretji kladivo itd. Po preteku nekaj ur že stoji na sosedovem dvorišču mal, na novo pobarvan in z velikim rdečim križem na obeh straneh-rešilni avto. Nič posebnega. Nedolžna otroška i-

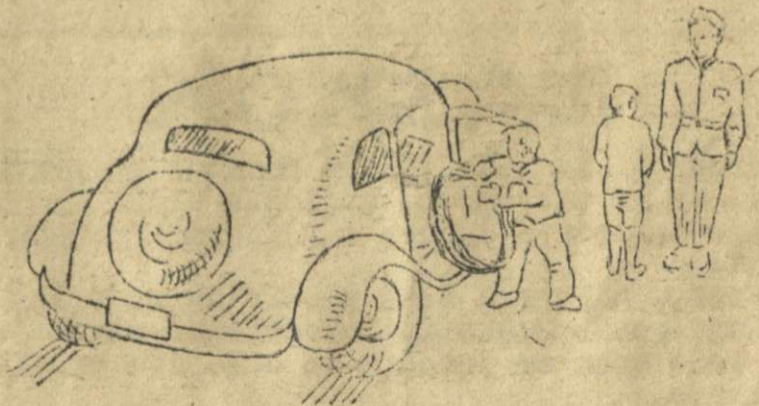
grača?

Svabi strogo stoje pred postojanko na straži, mrkih obrazov patrolirajo po vasi in opažujejo vsako premikanje oseb.

Naenkrat se na ulici pokaže vozilo, ki ga zadaj potiska mali pionir. Pri krmilu sedi drugi, nekoliko mlajši. Brez obotavljanja se malo vozilo pomika proti postojanki in v naslednjem trenutku je že mimo. Svabi se smejijo tej otroški igrači, stražar pa pravi: "Das ist ein schönes rote Kreuz."

Niti slutili niso, da je v notranjosti tega grače ves potreben material za novo telefonsko linijo. Pol ure nato javi vodja pionirčkov v strumni drži, z dvignjeno pestjo in smejočim se obrazom: "Povelje je izvršeno."

Pionirji v borbi

Za 15. september so raztrosili pionirji pozive švabobrancem prav v postojanke.

Vsi izdajalci bodo kaznovani. Njihova izdajstva je treba preprečiti, pa četudi je tvoj brat. Tako je napisal nek pionir na hišna vrata lastnega očeta: "Smrt izdajalcem!" Ko je oče videl, da njegov sin, čeprav še otrok boljše kot on, kaj je danes dolžnost vsakega Slovenca, ga je postalo sram in ni več izdajal.

Pri spravljanju krompirja povsod pomagajo pionirji, če manjka delovnih moči.

Ko so bile postavljene zasede in ni bilo mogoče spraviti literature v mesto, so priskočili na pomoč pionirji. Francek in Jože sta naložila naše časopise v vrečo in jo odpeljala z vozičkom v Kranj.

V škofjeloškem okrožju so morali pionirji švabom polniti okvirje za mitraljeze. Pionirji pa pri tem niso pozabili na partizane in so nabrali polne žepe nabojev, ki so jih izročili partizanom.

PIONIRJI, TEKMUJTE V SABOTAŽNIH AKCIJAH !

VSI V BOJ PROTI OKUPATORJU !

NASKOK

Pionirji iz jeseniškega okrožja so pravi junaki. Če ne verjamete, pogledjte slike in preberite naslednjo zgodbo o njihovem spopadu s švabi.

Vsak dan koraka četa pionirjev na vežbe v bližnji gozd. Puške in brzostrelke, sicer lese, toda srca so junaška in celo dve pravi borbi imajo.

Zadnjič so jih opazili švabi s postojanke, kjer imajo protiletalske topove. Jezni, da celo otroci mislijo samo na partizane, so jih začeli obstreljevati z granatami. Toda k sreči ni so nikogar zadeli.

Takoj je odšla cela četa švabov, da polovi pionirje. Naenkrat so bili mladi borci obkolenjeni. No, ti se niso prestrašili. "Prebili se bomo z naskokom, je zapovedal komandir. Nihče ne sme pasti švabom v roke."

Pionirji so naskočili. Vrgli so obe bombi med švabe, da so se ti prestrašeno razbežali. Obroč pa je bil prebit in pionirji so srečno utekli. Švabi so sicer streljali za njimi toda brez uspeha.

Le enega so ujeli. Pretepali so ga in mu z revolverjem grozili. Pionir pa se je samo smejal in dejal: "Mi pionirji smo vendar kakor vojniki, ne mislite, da bom kaj povedal."

Švabi so bili osramočeni. Vsi ljudje so pionirje pohvalili radi njihovega junaštva, glas o njih pa je šel po vsej Gorenjski.

PIONIRJI, ALI ŽE VESTE ...

da je Rdeča armada prišla do naše meje in da so se združile njene čete z našo hrabro Narodno Osvobodilno Vojsko;

da sta Makedonija in Srbija skoraj osvobojeni in da stoji naša vojska pred Beogradom;

da je bilo samo pri osvoboditvi Banja Luke /poišči na zemljevidu/ ujetih 3 tisoč in ubitih 4 tisoč sovražnikov. Zaplenjenega pa je bilo tudi ogromno vojnega plena, med drugim 30

letal;

da zavezniki na zapadu uspešno prodirajo skozi Slegfriedovo linijo /nemška utrjena črta/in so že prodrli na nemško ozemlje;

da se je vršil pri nas na osvobojenem ozemlju velik sestanek delavcev Osvobodilne Fronte. Bilo je okrog 600 odposlancev iz vseh krajev Slovenije;

da se bodo v kratkem tudi na Gorenjskem vršile volitve in da boste tudi vi pionirji pri tem, po svojih močeh pomagali.

ZA BISTRE GLAVICE

- 1./ - - - - -
- 2./ - - - - -
- 3./ - - - - -
- 4./ - - - - -

Mesto črtic vstavite črke, da dobite besede ki pomenijo:

1./Veliko slovensko mesto in пристanišče na Primorskem.

2./Mesto na Primorskem, znano po svojih živorebrnih rudnikih.

3./Mesto pod Ljubeljem na Gorenjskem.

4./Suha zemlja sredi jezera.

Zaštetne črke dajo, če jih prebereš navpično, ime našega priljubljenega borca in voditelja Jugoslavije.

POŠILJAJTE DOPISE ZA "PIONIRJA" I

